

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра спеціальної освіти та реабілітології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор (перший проректор)

“ _____ ” _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛОГОПЕДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ (ППН 06)

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 016 Спеціальна освіта

(код і назва спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) Корекційна освіта

(назва спеціалізації)

інститут, факультет ІУП, Факультет управління фізичною культурою та спортом

(назва інституту, факультету)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 7	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u> (шифр і назва)	За вибором студента	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (за наявності) _____	Спеціальність: 016 «Спеціальна освіта»	Рік підготовки:	
			2-й
Загальна кількість годин – 210 год.		Семестр	
		3-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 самостійної роботи студента - 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: другий (магістерський)	Лекції	
			44 - год.
		Практичні, семінарські	
			30 - год.
		Лабораторні	
			0 - год.
		Самостійна робота	
			136 - год.
		Консультації:	
			год.
Вид контролю: залік, екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «**Логопедичні технології**» є формування теоретичних знань щодо виявлення й відмежування порушеного мовленнєвого розвитку та провідних напрямків виправлення порушень мовлення за допомогою педагогічних методик корекційного впливу, а також професійних практичних навичок, що необхідні для успішної логопедичної роботи.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «**Логопедичні технології**» є створення теоретичного та практичного підґрунтя для володіння студентами інформації щодо виявлення й відмежування порушеного мовленнєвого розвитку та провідних напрямків виправлення порушень мовлення за допомогою педагогічних методик корекційного впливу.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати : анатомо-фізіологічні особливості систем периферичного мовленнєвого апарату та фізіологію функціонування цих систем у нормі та при патологічних станах; особливості проведення діагностичного процесу при різних мовленнєвих порушеннях, а також різні психолого-педагогічні підходи корекції порушеного мовленнєвого розвитку з урахуванням вікових особливостей та особливостей порушеного психо-фізичного розвитку.

вміти : володіти практичними навичками здійснення різних видів діагностико-корекційного впливу за допомогою відповідних педагогічних методик.

3. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ I. Теоретичні основи логопедичних технологій.

- Тема 1.** Анатомо-фізіологічні механізми мовлення.
Тема 2. Звуковимовні характеристики усного мовлення.
Тема 3. Акустичні характеристики усного мовлення.
Тема 4. Мовленнєвий онтогенез.

РОЗДІЛ II. Логопедичні технології.

- Тема 1.** Технології логопедичного обстеження.
Тема 2. Технології корекції звуковимови.
Тема 3. Технології формування мовленнєвого дихання при різних порушеннях вимовної сторони мовлення.
Тема 4. Технології корекції голосу при різних порушеннях вимовної сторони мовлення.
Тема 5. Технології розвитку інтонаційної сторони мовлення.
Тема 6. Технології корекції темпо-ритмічної організації усного мовлення.
Тема 7. Комп'ютерні технології в корекції мовлення.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛОГОПЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Лекційне заняття №1

Тема: **Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти**

Теоретичні питання:

1. Інноваційність як ознака сучасності.
2. Гуманістична спрямованість освітніх інноваційних процесів.
3. Кругообіг якості освіти.

Лекційне заняття №2

Тема: **Педагогічна інноватика у структурі наукового знання**

Теоретичні питання:

1. Сутність педагогічної інноватики.
2. Структура педагогічної інноватики.
3. Класифікація педагогічних нововведень.

Лекційне заняття №3

Тема: **Педагогічна технологія**

Теоретичні питання:

1. Технологія як наука про майстерність.
2. Історичні аспекти педагогічної технології.
3. Класифікація педагогічних технологій.

Практичне заняття №1

Тема: **Педагогічна інноватика у структурі наукового знання**

Теоретичні питання:

1. Інноваційність як ознака сучасності.

2. Гуманістична спрямованість освітніх інноваційних процесів.
3. Кругообіг якості освіти.

Практичні завдання:

1. Скласти проект «Сучасний вчитель-логопед. Який він?».

Практичне заняття №2

Тема: Педагогічна інноватика у структурі наукового знання.

Теоретичні питання:

1. Сутність педагогічної інноватики.
2. Структура педагогічної інноватики.
3. Класифікація педагогічних нововведень.

Практичні завдання:

1. Скласти таблицю «Діалектика взаємоперетворення інновації і традиції».

Практичне заняття №3

Тема: Педагогічна технологія

Теоретичні питання:

1. Технологія як наука про майстерність.
2. Історичні аспекти педагогічної технології.
3. Класифікація педагогічних технологій.

Практичні завдання:

1. Спостереження та аналіз корекційно-педагогічної технології вчителя-логопеда в ДНЗ, ЗОШ, спецзакладі м. Суми.
2. Прослідкування та обговорення рефератів «Інноваційні педагогічні технології» (за вибором студента).

Самостійна робота до ЗМ 1.

1. Соціальне значення принципів Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХ століття»):
  - пріоритетність освіти;
  - демократизація освіти;
  - гуманізація освіти;
  - національне спрямування освіти;
  - неперервність освіти;
  - неподільність навчання й виховання.
2. Вимоги до освітнього рівня фахівців сучасного високотехнологічного виробництва. Який педагог (логопед) потрібен сучасному навчальному закладу.
3. Системні інноваційні педагогічні технології ХХ століття:
  - «Йена-план-школа» П. Петерсена;
  - Антропософські школи Р. Штейнера (вальдорфська педагогіка);
  - «Школа успіху і радості» С. Френе;
  - Технологія особистісно-розвивального навчання Ельконіна-Давидова;
4. Модульні інноваційні педагогічні технології ХХ століття.

- Технологія раннього навчання Глена Домана;
- Технологія розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера.

Змістовний модуль 2. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЛОГОПЕДІЇ

Лекційне заняття №1

Тема: *Дистанційне навчання в системі освіти*

Теоретичні питання:

1. Поняття інформаційної культури
2. Віртуальна освіта
3. Дистанційне навчання, як технологія
4. Сутність дистанційного навчання
5. Мотиви і принципи організації дистанційного навчання
6. Характерні риси дистанційного навчання
7. Принципи дистанційного навчання:
8. Умови ефективності дистанційного навчання

Лекційне заняття №2

Тема: **Концептуальні засади педагогічної технології М. Монтесорі «Будинок вільної дитини»**

Теоретичні питання:

1. Створення предметно-просторового середовища – провідна ідея вчення Марії Монтесорі.
2. Своєрідність педагогічної філософії Марії Монтесорі.
3. Сутність понять «духовний зародок», «всотуючий розум», «здатність до самобудівництва».
4. Сенситивні періоди розвитку дитини.
5. Місія педагога в педагогічній технології Марії Монтесорі.

Лекційне заняття №3

Тема: **Інноваційні арттерапевтичні технології в логопедії**

Теоретичні питання:

1. Інноваційні технології в логопедичній практиці
2. Використання арт-терапії під час логопедичних занять

Лекційне заняття №4

Тема: **Здоров'язберігаючі технології в логопедії**

Теоретичні питання:

1. Використання здоров'язберігаючих технологій в корекційно-логопедичній роботі
2. Здоров'язберігаючі технології на логопедичних заняттях

Лекційне заняття №5

Тема: **Використання інформаційних комп'ютерних технологій**

у корекційній роботі вчителя – логопеда

Теоретичні питання:

1. Комп'ютерні технології
2. Напрямки Використання ІКТ у роботі логопеда
3. Використання комп'ютера для ведення документації, обробки інформації.
4. Цілі авторських презентацій:
5. Принципи використання ІКТ на логопедичних заняттях.
6. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у логопедичній роботі з дітьми дошкільного віку.

Лекційне заняття №6

Тема: **Технічні інновації у логопедії**

Теоретичні питання:

1. Технічні засоби у логопедії:
  - Дизенфікуючі засоби
  - Приладдя для часних занять
  - Муляжі ротової порожнини
  - Розмовляюче дзеркало
  - Засоби для розвитку мовленнєвого дихання
  - Зондозамінники
  - Візерфони та інші засоби для контролю звуків.

Практичне заняття №1

Тема: **Дистанційне навчання в системі освіти**

Теоретичні питання:

1. Поняття інформаційної культури
2. Віртуальна освіта
3. Дистанційне навчання, як технологія
4. Сутність дистанційного навчання
5. Мотиви і принципи організації дистанційного навчання
6. Характерні риси дистанційного навчання
7. Принципи дистанційного навчання:
8. Умови ефективності дистанційного навчання

Практичні завдання:

7. Створити проект дистанційного логопедичного заняття

Практичне заняття №2

Тема: **Концептуальні засади педагогічної технології М. Монтесорі «Будинок вільної дитини»**

Теоретичні питання:

1. Створення предметно-просторового середовища – провідна ідея вчення Марії Монтесорі.
2. Місія педагога в педагогічній технології Марії Монтесорі.
3. «Допоможи мені зробити це самому» - основний принцип педагогіки Монтесорі.

4. Дидактичний матеріал – центральне місце у педагогічній технології Марії Монтесорі (характеристика, структурування, призначення, вимоги, правила користування).

5. Навчальні розділи педагогічної системи Марії Монтесорі.

6. Презентація (основний урок) Марії Монтесорі, його характеристика.

7. Урок номенклатури (індивідуальний урок). Його характеристика.

Практичні завдання:

1. Відвідування монтесорівської студії «Я – найкращий». Спостереження та аналіз предметно-просторового середовища та взаємодії педагога і дитини в процесі її самобудівництва.

Практичне заняття №3-4

Тема: **Тема: Інноваційні арттерапевтичні технології в логопедії**

Теоретичні питання:

3. Інноваційні технології в логопедичній практиці

4. Використання арт-терапії під час логопедичних занять

Практичні завдання:

1. Скласти таблицю: «засоби арттерапії в логопедичній роботі з дітьми».

2. Презентація підготовлених театральних логопедичних ігор у роботі з дітьми.

3. Підготовка пісенного матеріалу до логопедичних занять.

4. Підготувати конспект логопедичного заняття із використанням ізотерапії.

Практичне заняття №5

Тема: **Здоров'язберігаючі технології в логопедії**

Теоретичні питання:

1. Використання здоров'язберігаючих технологій в корекційно-логопедичній роботі

2. Здоров'язберігаючі технології на логопедичних заняттях

Практичні завдання:

1. Підготувати частину логопедичного заняття із використанням здоров'язберігаючих технологій

Практичне заняття №6

Тема: **Використання інформаційних комп'ютерних технологій у корекційній роботі вчителя – логопеда**

Теоретичні питання:

1. Комп'ютерні технології

2. Напрямки Використання ІКТ у роботі логопеда

3. Використання комп'ютера для ведення документації, обробки інформації.

4. Цілі авторських презентацій:

5. Принципи використання ІКТ на логопедичних заняттях.

6. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у логопедичній роботі з дітьми дошкільного віку.

Практичні завдання:

1. Знайти та представити інформацію про одну (на вибір студента) комп'ютерну програму для дітей із вадами мовлення.

Практичне заняття №7

Тема: **Технічні інновації у логопедії**

Теоретичні питання:

2. Технічні засоби у логопедії:
  - Дизенфікуючі засоби
  - Приладдя для часних занять
  - Муляжі ротової порожнини
  - Розмовляюче дзеркало
  - Засоби для розвитку мовленнєвого дихання
  - Зондозамінники
  - Візерфони та інші засоби для контролю звуків.

Практичні завдання:

1. Підготувати докладний конспект використання одного із технічних інноваційних засобів.

Самостійна робота до ЗМ 2.

1. Використання інновацій у логопедії.
2. Застосування комп'ютерних технологій у роботі з молодшими школярами.
3. Виготовлення елементів арттерапевтичної діяльності для логопедичних занять.
4. Виготовлення інноваційних технічних засобів для логопедичної роботи.
5. Система Марії Монтесорі – сучасним дошкільним закладам.
6. Описати 10 здоров'язберігаючих вправ, які доцільно використовувати у корекційно-логопедичному процесі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви Розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
Лекції		Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р обота	
РОЗДІЛ I. Теоретичні основи логопедичних технологій.						
Тема 1. Анатомо-фізіологічні механізми мовлення.		4	2			12
Тема 2. Звуковимовні характеристики усного мовлення.		4	2			12
Тема 3. Акустичні характеристики усного мовлення.		4	2			12
Тема 4. Мовленнєвий онтогенез.		4	2			12
РОЗДІЛ II. Логопедичні технології.						
Тема 1. Технології логопедичного обстеження.		4	2			12
Тема 2. Технології корекції звуковимови.		4	4			12
Тема 3. Технології формування мовленнєвого дихання при різних порушеннях вимовної сторони мовлення.		4	4			12
Тема 4. Технології корекції голосу при різних порушеннях вимовної сторони мовлення.		4	4			12
Тема 5. Технології розвитку інтонаційної сторони мовлення.		4	4			14
Тема 6. Технології корекції темпо-ритмічної організації усного мовлення.		4	2			12
Тема 7. Комп'ютерні технології в корекції мовлення.		4	2			14
Усього годин	210	44	30	-	-	136

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Анатомо-фізіологічні механізми мовлення.	2
2.	Звуковимовні характеристики усного мовлення.	2
3.	Акустичні характеристики усного мовлення.	2
4.	Мовленнєвий онтогенез.	2
5.	Технології логопедичного обстеження.	2
6.	Технології корекції звуковимови.	4
7.	Технології формування мовленнєвого дихання при різних порушеннях вимовної сторони мовлення.	4
8.	Технології корекції голосу при різних порушеннях вимовної сторони мовлення.	4
9.	Технології розвитку інтонаційної сторони мовлення.	4
10.	Технології корекції темпо-ритмічної організації усного мовлення.	2
11.	Комп'ютерні технології в корекції мовлення.	2
	Всього	30

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Анатомо-фізіологічні механізми мовлення.	12
2.	Звуковимовні характеристики усного мовлення.	12
3.	Акустичні характеристики усного мовлення.	12
4.	Мовленнєвий онтогенез.	12
5.	Технології логопедичного обстеження.	12
6.	Технології корекції звуковимови.	12
7.	Технології формування мовленнєвого дихання при різних порушення вимовної сторони мовлення.	12
8.	Технології корекції голосу при різних порушення вимовної сторони мовлення.	12
9.	Технології розвитку інтонаційної сторони мовлення.	14
10.	Технології корекції темпо-ритмічної організації усного мовлення.	12
11.	Комп'ютерні технології в корекції мовлення.	14
	Всього	136

7. Приблизний перелік питань, завдань для екзамену:

1. Будова та функція мовно-рухового аналізатора
2. Недоліки вимови свистячих звуків [з, з', ж, ж', ц, дз]. Правильна артикуляція, види порушень, методи їх усунення
3. Анатомо-фізіологічні механізми вимови
4. Недоліки вимови шиплячих звуків [ш, ж, дж]. Правильна артикуляція, види порушень, методи їх усунення.
5. Роль слухового і мовно-рухового аналізатора при формуванні мовлення у дітей дошкільного віку.
6. Недоліки вимови звуків [л, л'].
7. Правильна артикуляція, види порушень, методи їх усунення
8. Будова та функції центрального відділу мовного апарату).
9. Недоліки вимови звуків [р, р']. Правильна артикуляція, види порушень, методи їх усунення.
10. Будова та функції периферичного відділу мовного апарату.
11. Недоліки вимови звуків [к, к', г, г', х, х', ј]. Правильна артикуляція, види порушень, методи їх усунення
12. Характеристика голосних звуків. Основні причини і види порушення вимови голосних фонем.
13. Методика відновлення темпо-ритмо-інтонаційної сторони мови за методикою Н.А. Чевельової та С. А. Миронової .
14. Статика та динаміка створення приголосних звуків. Положення рухомих органів артикуляції під час вимови приголосних звуків.
15. Недоліки вимови дзвінких і глухих приголосних. Види порушень, методи їх усунення.
16. Голосові і звуковимовні характеристики усного мовлення
17. Недоліки вимови твердих і м'яких приголосних. Види порушень, методи їх усунення.
18. Становлення просодичної сторони мовлення в онтогенезі.

19. Зміст етапів роботи з подолання порушень звуковимови. Етап формування комунікативних умінь і навичок.
20. Методика розвитку мовленнєвого дихання у дітей з порушеннями мовлення.
21. Зміст етапів роботи з подолання порушень звуковимови. Етап формування первинних вимовних умінь і навичок.
22. Предмет, об'єкт і завдання логопедичного обстеження.
23. Етапи корекції звуковимови: характеристика підготовчого етапу.
24. Структурно-змістовна характеристика етапів логопедичного обстеження. Зміст орієнтовного етапу.
25. Методика логопедичної роботи при дизартрії (за О.В.Правдіною).
26. Основні етапи роботи з усунення недоліків звуковимови.
27. Роль артикуляційної та дрібної моторики для розвитку правильного мовлення дітей дошкільного віку.
28. Технологія проведення обстеження стану загальної та дрібної моторики. Параметри обстеження.
29. Недоліки вимови звуків в російській /українській мовах [щ, ч]. Правильна артикуляція, види порушень, методи їх усунення.
30. Технологія проведення обстеження стану артикуляційної моторики і мимічної мускулатури. Параметри обстеження.
31. Структура мовної карти.
32. Технологія проведення обстеження дихальної і голосової функції. Параметри обстеження.
33. Характеристика структурно-змістовних моделей обстеження мовлення і немовленнєвих процесів у дітей з дизартрією.
34. Технологія проведення обстеження стану звуковимови і складової структури слова. Параметри обстеження.
35. Основні принципи логопедичної роботи при відкритій ринолалії
36. Технологія проведення обстеження стану фонематичної сторони мовлення (фонематичний слух, сприйняття, фонематичний аналіз, синтез і подання). Параметри обстеження.
37. Методика відновлення темпо-ритмо-інтонаційної сторони мови за методикою Л. З. Андронові.
38. Технологія проведення обстеження стану просодичний сторони мовлення (інтонація, ритм, логічний наголос, модуляції голосу по висоті і силі, тембр, темп, паузація). Параметри обстеження.
39. Засоби і прийоми по формуванню дихання, голосоутворення, інтонації при дизартрії
40. Технологія проведення обстеження розуміння мови. Параметри обстеження.
41. Особливості діагностики та корекції стертої дизартрії
42. Технологія проведення обстеження стану граматичного стану мови. Параметри обстеження.
43. Методика відновлення темпо-ритмо-інтонаційної сторони мови за методикою А. В. Богомолової, В.М. Шкловського .
44. Технологія проведення обстеження стану словникового запасу. Параметри обстеження.
45. Засоби і прийоми по формуванню дихання, голосоутворення, інтонації при порушеннях темпо-ритмічної сторони мовлення.
46. Технологія проведення обстеження стану зв'язного мовлення. Параметри обстеження.
47. Прийоми корекційного впливу на порушення інтонаційної сторони мовлення.
48. Технологія проведення обстеження стану письма. Параметри обстеження.

49. Засоби і прийоми по формуванню дихання, голосоутворення, інтонації при ринолалії.
50. Технологія проведення обстеження стану читання. Параметри обстеження.
51. Види гімнастики для розвитку дихання. Психофізіологічне обґрунтування.
52. Схема логопедичного і психолого-педагогічного обстеження при заїкуванні
53. Порівняльний аналіз особливостей інтонаційної сторони при різних мовленнєвих порушеннях.
54. Розвиток лексико-граматичної сторони мовлення. Сензитивні періоди мовленнєвого розвитку
55. Схема та методика проведення обстеження дітей із дизартрією.
56. Структурно-змістовна характеристика етапів логопедичного обстеження. Зміст основного етапу.
57. Послідовність автоматизації поставленого звуку
58. Розвиток звуковимови в онтогенезі.
59. Диференційна діагностика стертої дизартрії.
60. Структурно-змістовна характеристика етапів логопедичного обстеження Зміст диференційного етапу.
61. Основні принципи корекційної роботи при ЗНМ (С.Н.Шаховська). Основні напрямки корекційної роботи при ЗНМ (Т.Б.Філічева, Г.В.Чіркава).
62. Будова та функції артикуляційного відділу.

Критерії оцінки відповіді на екзаменаційні питання: повнота, науковість та обґрунтованість відповідей; здатність проілюструвати теоретичний питання практичним прикладом.

- «5 балів» - відповіді на всі питання відповідають запропонованим критеріям;
- «4 бали» - відповіді на всі питання відповідають запропонованим критеріям не в повній мірі (є неточності, недостатньо повна відповідь на одне із запитань);
- «3 бали» - відповіді не повні, не точні, відсутність відповіді на одне із запитань;
- «2 бали» - відсутність відповідей на два питання або відповіді на всі питання не відповідають вимогам.

Тестові завдання

1. Центральним відділом мовннєвого апарату є:
  - а) язик і губи;
  - б) гортань з надгортанником;
  - в) грудна клітка з бронхами;
  - г) кора великих півкуль.
2. Область кори головного мозку, пов'язана з організацією довільних рухів, регулюванням складних форм поведінки:
  - а) лобна;
  - б) тім'яна;
  - в) скронева;
  - г) потилична.
3. Периферичним відділом мовленнєвого апарату є:
  - а) ретикулярна формація;
  - б) ефферентний руховий шлях;
  - в) фонаторний;
  - г) афферентний руховий шлях.
4. Зона Верніке знаходиться:
  - а) у передній центральній звивині;
  - б) у верхній скроневої звивині;
  - в) у середній скроневої звивині;
  - г) у середній лобової звивині.
5. Вимовна сторона мовлення включає в себе:

- а) голос;
  - б) словниковий запас;
  - в) словотвір;
  - г) словозміну.
6. Зона Брока знаходиться:
- а) у задній центральній звивині;
  - б) у нижній тім'яній області;
  - в) у нижній лобовій звивині;
  - г) у верхній лобовій звивині.
7. Ознака, що характеризує приголосні звуки за місцем утворення:
- а) вибухові;
  - б) передньоязикові;
  - в) африкати;
  - г) тверді.
8. За даною характеристикою визначте звук: приголосний; ротовий; глухий; шумний; африкативний; передньоязиковий піднебінний; твердий:
- а) [ф];
  - б) [х];
  - в) [ц];
  - г) [ч].
9. Голосний звук, що відноситься до нижнього підйому язика:
- а) [і];
  - б) [у];
  - в) [о];
  - г) [а].
10. Ознака, що характеризує приголосні звуки за способом утворення:
- а) щілинні;
  - б) губно-зубні;
  - в) глухі;
  - г) шумні.
11. За даною характеристикою визначте звук: приголосний; ротовий; глухий; передньоязиковий; щілинний (кінчик язика вгорі); твердий:
- а) [з];
  - б) [ш];
  - в) [щ];
  - г) [ж].
12. Ознака, що характеризує приголосні звуки за рівнем шуму:
- а) губно-губні;
  - б) м'які;
  - в) сонорні;
  - г) дзвінкі.
13. Ознака, що характеризує голосні звуки за участю губ:
- а) верхнього підйому;
  - б) середнього ряду;
  - в) носові;
  - г) лабіалізовані.
14. За даною характеристикою визначте звук: приголосний; ротовий; дзвінкий; щілинний; передньоязиковий (кінчик язика знизу); твердий:
- а) [с];
  - б) [з];
  - в) [ц];
  - г) [ч].

15. Ознака, за якою голосні відрізняються від приголосних:

- а) за роботою голосових зв'язків;
- б) щодо участі в артикуляції м'якого піднебіння;
- в) за наявністю або відсутністю перешкоди в ротовій порожнині;
- г) за участі нижньої щелепи.

16. За даною характеристикою визначте звук: приголосний; ротовий; сонорний; зімкнено-прохідний; боковий передньоязиковий; твердий:

- а) [л];
- б) [р];
- в) [м];
- г) [j].

17. Делабіалізація – це:

- а) артикуляція звуку, утворена зближенням або змиканням обох губ;
- б) зміна артикуляції звуку в бік виключення участі губ;
- в) вимова звуку з піднесеним м'яким піднебінням до задньої стінки глотки;
- г) вимова звуку з опущеним м'яким піднебінням і просунутим вперед маленьким язичком.

18. Звукова організація мовлення за допомогою чергування наголошених і ненаголошених складів:

- а) тон;
- б) тембр;
- в) темп;
- г) ритм.

19. Діапазон голосу – це:

- а) енергія, потужність голосу, визначається інтенсивністю амплітуди коливання голосових складок і вимірюється в децибелах;
- б) висотний обсяг голосу, вимірюваний кількістю тонів;
- в) індивідуальне забарвлення звуків голосу, що залежить від частоти і сили коливань голосових зв'язок;
- г) тривалість звуків у часі, яка вимірюється в мілісекундах.

20. Різке зростання амплітуди коливань, що виникає при збігу частоти коливань зовнішньої сили з частотою власних коливань системи:

- а) резонанс;
- б) діапазон;
- в) голос;
- г) сила голосу.

21. Звук [з] механічним способом ставиться від:

- а) [ш];
- б) [т];
- в) [ж];
- г) [с].

22. Опорним для звуку [л] є:

- а) [у];
- б) [е];
- в) [і];
- г) [и].

23. Визначте, що особливо зручно відпрацьовувати в вимовній стороні мовлення на голосних звуках :

- а) темп;
- б) мовленнєве дихання;
- в) ритм;
- г) паузи.

24. При усуненні парасигматизмів в першу чергу необхідно:

- а) виробити спрямований повітряний струмінь;
  - б) диференціювати носове і ротове дихання;
  - в) навчити диференціювати на слух звук від звуку-замінника;
  - г) сформувати артикуляційну базу.
25. Звук ш механічним способом ставиться від:
- а) [с];
  - б) [з];
  - в) [ж];
  - г) [ч].
26. Особливість логопедичної роботи при горловому ротацізмі:
- а) розвивати фонематичний слух;
  - б) диференціювати носове і ротове дихання;
  - в) викликати вібрацію без голосу;
  - г) нейтралізувати губи.
27. Постановку цього звуку рекомендують починати з міжзубної вимови:
- а) [ц];
  - б) [j];
  - в) [р];
  - г) [л].
28. Категорія дітей, у логопедичній роботі з якими використовується рефлекс заборони позиції для попередження або послаблення патологічно посиленних позотонічних рефлексів:
- а) діти з заїкуватістю;
  - б) діти з ринолалією;
  - в) діти з дизартрією при церебральному паралічі;
  - г) діти зі стертою дизартрією.
29. Метод фонетичної локалізації для постановки звуків при дизартрії передбачає:
- а) значно триваліші терміни роботи над кожним звуком;
  - б) одночасність роботи над кількома звуками, які належать до різних артикуляторних груп;
  - в) викликання звуку безпосередньо у складі слова, а не в ізольованому положенні;
  - г) викликання «аналога» звуку, що збігається повністю з своїми акустичними і артикуляторними ознаками з еталоном правильної мови, але чітко протилежний всім іншим звукам мови.
30. Вправа для активізації рухів м'якого піднебіння:
- а) жування;
  - б) ковтання крапель води;
  - в) плювання;
  - г) дугтя.
31. Категорія дітей, у логопедичній роботі з якими застосовують затискання крил носа:
- а) діти з заїкуватістю;
  - б) діти з ринолалією;
  - в) діти з дизартрією;
  - г) діти з дислалією.
32. Вірна послідовність логопедичної роботи над свистячими звуками:
- а) [з], [з'], [с], [с'], [ц];
  - б) [ц], [с], [с], [з'], [з'];
  - в) [с], [з], [ц], [с'], [з'];
  - г) [с], [с'], [з], [з'], [ц].
33. При піднебінно-глоткової недостатності роботу над корекцією звуковимови при ринолалії починають:
- а) з вибухових фонем;

- б) з фрикативних фонем;
- в) з африкат;
- г) з соноров.

34. Для постановки цього звуку у дітей з ринолалією актуальне прийом «плювання»:

- а) [к];
- б) [т];
- в) [с];
- г) [ф].

35. Особливість роботи на етапі автоматизації звуків при ринолалії:

- а) рекомендується використання перебільшеної, карбованої, протяжної вимови поставленого звуку;
- б) рекомендується більш пізній перехід від автоматизації на рівні звуків і слів до автоматизації на рівні фрази;
- в) допускається автоматизація звуків-«аналогів»;
- г) не допускається автоматизація звуків-«аналогів».

37. Раціональний тип дихання:

- а) ключичне;
- б) верхнереберне;
- в) черевне;
- г) діафрагмальне.

38. Тренування фонаційного видиху починається:

- а) з тривалого звучання голосних;
- б) з короткого вимовляння приголосних;
- в) з проспівування складів;
- г) з поперемінного звучання голосних і приголосних.

39. Оволодіння цим умінням сприяє формуванню у дітей з церебральним паралічем подовженого довільного видиху:

- а) ковтати слину;
- б) правильно ськатися;
- в) кашляти;
- г) полоскати горло.

40. Використання апарату В. Ф. Фролова спрямовано на:

- а) формування тривалості, сили і спрямованості мовленнєвого видиху;
- б) розвиток координації та ритмізації рухів і мови;
- в) виховання навичок правильної голосоподачі і голосоведення;
- г) формування інтонаційної виразності мовлення.

41. Для полегшення засвоєння дітьми з ринолалією спрямованого повітряного струменя на перших заняттях рекомендують:

- а) кашляти;
- б) надувати щоки;
- в) затискати крила носа;
- г) позіхати.

42. Робота над формуванням мовленнєвого дихання при ринолалії в доопераційний період:

- а) потрібна, але неможлива;
- б) можлива і потрібна;
- в) можлива, але не потрібна;
- г) неможлива і не потрібна.

43. Диференціюючий етап логопедичного обстеження передбачає:

- а) бесіду з батьками;
- б) обстеження сенсорних процесів з метою відмежування первинної мовної патології дітей від подібних станів, обумовлених порушеннями слуху;

- в) обстеження фонематичного сприйняття;
 г) динамічне спостереження за дитиною в умовах спеціального навчання.
44. Логопедичне обстеження в період домовленнєвого розвитку дитини включає:
- а) обстеження звуковимови;
 б) обстеження активного словника;
 в) обстеження голосових реакцій;
 г) обстеження фразового мовлення.
45. Використання даного підходу до аналізу мовних порушень базується на розумінні «будь-якої психічної діяльності людини як складної функціональної системи, реалізація якої забезпечується цілим комплексом спільно працюючих апаратів мозку, які вносять свій внесок у забезпечення цієї функціонуючої системи» (А. Р. Лурія).
- а) діяльнісний підхід;
 б) нейропсихологічний підхід;
 в) психолінгвістичний підхід;
 г) психолого-педагогічний підхід.
46. Обстеження фізичного слуху повинно проводитися в приміщенні, довжина якого не менше:
- а) 3 м;
 б) 4 м;
 в) 5 м;
 г) 6 м.
47. Метод для виявлення факторів ризику по приглухуватості:
- а) метод спостереження за реакціями дітей у різних комунікативних ситуаціях;
 б) метод обстеження слуху мовленням;
 в) камертональний метод;
 г) метод скринінгової аудіометрії.
48. Автор однієї з адаптованих для дітей дошкільного віку нейропсихологічних методик обстеження мовленнєвих та немовленнєвих форм діяльності:
- а) О. Р. Лурія;
 б) Р. В. Чіркїна;
 в) Т. Б. Філічова;
 г) Л. С. Цветкова.
49. Напрямок, що відноситься до обстеження звуковимови:
- а) обстеження будови артикуляційного апарату;
 б) обстеження стану моторики артикуляційного апарату;
 в) обстеження стану мимічної мускулатури;
 г) обстеження стану дрібної моторики.
50. Аномалія прикусу, при якій верхня щелепа виступає вперед, внаслідок чого відсутній контакт передніх зубів обох щелеп при змиканні:
- а) прогенія;
 б) прогнатія;
 в) передній відкритий прикус;
 г) бічний відкритий прикус.
51. Правильний тип слів для обстеження звуку [з]:
- а) зелений, заєць;
 б) таз; узбіччя;
 в) зима, вази;
 г) блузка, вузький.
52. Завдання для обстеження складової структури слова:
- а) вимова слів складної складової структури;
 б) вимова слів з різними звуками на початку, у середині і кінці слів;
 в) повторення речень з простих слів;

г) повторення складового ряду: ба-па-ба.

53. Завдання, що підходить для обстеження лексичного стану мови:

- а) утворити слова зі зменшувально-пестливим суфіксом;
- б) вивчення відмінкового управління;
- в) добір антонімів;
- г) розуміння і вживання прийменників.

54. Завдання, що підходить для обстеження граматичного стану мовлення:

- а) показати названий малюнок;
- б) назвати показаний малюнок;
- в) утворити форму множини;
- р) підбір синонімів, споріднених слів.

55. Завдання для обстеження зв'язного мовлення:

- а) складання речень за картинкою;
- б) складання розповіді про улюблену іграшку;
- в) утворення відносних прикметників від іменників;
- г) утворення слів із зменшувально-пестливими суфіксами.

56. Перш ніж приступити до обстеження імпресивної сторони мови, логопед повинен провести:

- а) обстеження фізичного слуху;
- б) обстеження фонематичного слуху;
- в) обстеження інтелекту;
- г) обстеження пам'яті.

57. Особливість логопедичного обстеження при ринолалії:

- а) встановлення локалізації судом;
- б) виявлення наявності сінкenezій, що продовжуються;
- в) встановлення наявності та ступеня піднебінно-глоткової недостатності;
- г) встановлення наявності страху перед мовленням.

58. Особливість логопедичного обстеження при дизартрії:

- а) встановлення рубцевих змін твердого та м'якого піднебіння;
- б) виявлення мовленнєвих вивертів;
- в) виявлення двомовності в сім'ї;
- г) виявлення насильницьких рухів.

59. Особливість логопедичного обстеження при заїканні:

- а) виявлення відсутності або слабкості вроджених безумовних рефлексів на ранніх етапах розвитку;
- б) час виділення провідної руки, наявність перенавчання;
- в) встановлення труднощів під час прийняття їжі (особливо в ранньому віці);
- г) встановлення довжини піднебіння.

60. При встановленні діагнозу дитині, яка має порушення звуковимови, принципово важливою є диференціальна діагностика:

- а) дизартрії і дислалії;
- б) дизартрії і ринолалії;
- в) дислалії та ринолалії;
- г) стертою дизартрії і дислалією.

61. Проба, коли дослідник надає руці дитини певної пози, при закритих очах, потім знімає її, а дитина повинна відтворити позу іншою рукою – це дослідження:

- а) кінестетичного праксису;
- б) просторового праксису;
- в) динамічного праксису;
- г) стереогенеза.

62. Завдання «стояти із закритими очима на правій, лівій або обох ногах і витягнутими вперед руками» досліджує:

- а) динамічну координацію рухів;
  - б) просторову організацію рухів;
  - в) статичну координацію рухів;
  - г) рухову пам'ять.
63. Порушення, при якому дитина не може відтворити ритми за інструкцією:
- а) порушення просторової організації рухів;
  - б) порушення довільної регуляції рухів;
  - в) інертність рухів;
  - г) порушення схеми тіла.
64. Порушення, при якому дитина не може переключитися з однієї артикуляції на іншу, застряє на окремих звуках:
- а) порушення сенсорної функції мови;
  - б) порушення кінестетичної основи мовлення;
  - в) порушення кінетичної організації мовлення;
  - г) гальмування слідів.
65. Прийом для дослідження рухової організації м'якого піднебіння:
- а) закрити очі, витягнути руки вперед, кінчик язика покласти на нижню губу;
  - б) округлити губи (як при [o]) і утримати позу;
  - в) зробити рух нижньою щелепою вправо, вліво;
  - г) широко відкрити рот і чітко вимовити [a].
66. Прийом для обстеження символічного праксису:
- а) показати оскал;
  - б) зобразити переляк;
  - в) закрити праве око, потім ліве;
  - г) надути обидві щоки.
67. Прийом, який можна використовувати для розвитку рухливості м'якого піднебіння і задньої стінки глотки:
- а) полоскання горла;
  - б) штучно викликати блювотний рефлекс;
  - в) штучне покашлювання;
  - г) позіхання.
68. Проголошення поєднань голосних у роботі над голосом при ринолалії не починають з [y, i, и], тому що:
- а) це звуки верхнього підйому язика;
  - б) це звуки, різні за ступенем продвинутості язика;
  - в) це звуки, різні за участю губ;
  - г) це звуки, що мають найбільш виражений носовий відтінок.
69. Вокальні вправи при ринолалії починаються з співу:
- а) терцій;
  - б) кварт;
  - в) квінт;
  - г) октав.
70. Заняття вокальними вправами при ринолалії негайно припиняються, якщо настає:
- а) розслаблення язика;
  - б) розслаблення піднебіння;
  - в) розслаблення губ;
  - г) напруга піднебіння.
71. Вокальні вправи виконуються в положенні:
- а) лежачи;
  - б) сидячи;
  - в) стоячи;
  - г) положення значення не має.

72. В процесі вокальних вправ при ринолалії верхню ноту

співають двічі, щоб:

- а) запам'ятати її звучання;
- б) розвивати силу голосу і діапазон звучання;
- в) поліпшити темброві характеристики;
- г) подовжити видих і збільшити тривалість піднебінно-глоткового змикання.

73. Фактор ефективності застосування комп'ютерної програми «Видима мова»:

- а) популяризація;
- б) візуалізація;
- в) реабілітація;
- г) інтеграція.

74. Робота над голосом у дітей із церебральним паралічем при вираженості позотонічних рефлексів повинна починатися:

- а) у позиції «лежачи»;
- б) у позиції «стоячи»;
- в) у позиції «сидячи»;
- г) рефлекс заборони позиції.

75. Визначте звук, що містить резонування як високих тонів, так і низьких:

- а) [a];
- б) [y];
- в) [o];
- г) [i].

76. Прийом, за допомогою якого можна швидко перевірити опускання глотки:

- а) прикласти пальці до губ і верхньої щелепи для відчуття деякого тремтіння при вимові звуку [m];
- б) покласти пальці на хрящ гортані (адамово яблуко), зробити глибокий вдих носом, пальці повинні відчувати рух хряща вниз;
- в) прикласти пальці обох рук до вух, закриваючи повністю зовнішній слуховий прохід, для відчуття деякої вібрації при вимові звуку [m];
- г) покласти долоню на груди, зробити глибокі вдихи і видихи на звуці [a].

77. Виберіть характеристику голосу:

- а) темп;
- б) паузація;
- в) тембр;
- е) ритм.

78. У роботі над інтонацією при різних порушеннях мови для кращого контролю зміни голосу по висоті застосовують:

- а) різні рухи головою;
- б) різні рухи рук;
- в) відбивання ногою;
- г) відбивання рукою.

79. Службові частини мови, які рекомендується використовувати при навчанні інтонаційній виразності:

- а) союзи;
- б) прийменники;
- в) вигуки;
- г) частки.

80. Завдання на закріплення інтонації з опорою на звук і знак пунктуації:

- а) скажи [a] голосно і радісно; радісно, але тихо;
- б) гра «Знайшли букву» з інтонацією, «Нарешті знайшлася, нікому не віддам» або «Бач, сховалася, шукай її»;
- в) плавна вимова ряду голосних з виділенням голосом голосного, позначеного значком;

г) прочитай [а] на тій картці, де позначена радість.

81. Формування діафрагмального дихання у дітей із заїканням проводиться в положенні:

а) лежачи;

б) сидячи;

в) стоячи;

г) положення значення не має.

82. Автор парадоксальної дихальної гімнастики для осіб з заїканням:

а) Л. В. Белякова;

б) М. Е. Хватцев;

в) А. Н. Стрельникова;

г) М. Н. Щетинін.

83. Поширена помилка в роботі з формування мовленнєвого дихання у дітей із заїкуванням:

а) робота проводиться на фоні м'язового розслаблення;

б) дитина робить вдих і видих мимоволі;

в) діафрагмальний тип дихання тренується під час виконання фізичних вправ;

г) надмірне наповнення легенів повітрям під час вдоху.

84. Парадоксальність дихальної гімнастики О. М. Стрельникової для заїкуватих полягає в тому, що:

а) основна увага приділяється вдоху;

б) основна увага приділяється видиху;

в) основна увага приділяється чергуванню вдоху і видиху;

г) увагу не загострюється не на вдоху, ні на видиху.

85. На початку роботи з розвитку голосу заїкуватих вчать використовувати регістр:

а) головний (верхній);

б) змішаний (середній);

в) грудний (нижній);

г) будь-який за бажанням.

86. У роботі над голосом осіб із заїканням вчать починати вимову кожного голосного:

а) з м'якої атаки;

б) з твердої атаки;

в) з придихальної атаки;

г) атака звуку значення не має.

87. Тактування – це:

а) відтворення темпу;

б) відтворення тембру;

в) відтворення ритму;

г) витривалість.

88. У роботі над ритмікою мовлення корекційна робота базується:

а) на звуці;

б) на складі;

в) на слові;

г) на словосполученні.

89. Вправа для усунення прискороного темпу мовлення у заїкуватих:

а) подовження вимови звуків;

б) ходьба з зупинками в суворій відповідності зі звуковими сигналами;

в) відстукати поза наслідуванням пред'явлені ізольовані удари;

г) промовляння фраз під повільну музику.

90. Вправа на розвиток сприйняття ритму:

а) прослухати серії простих ударів, визначити їх кількість шляхом показу відповідної картки;

б) вимова односкладових слів;

- в) вимова фраз в повільному темпі разом та окремо з логопедом;
 г) прослуховування тексту і визначення кількості речень з певною інтонацією.
91. Вправа на відтворення немовного ритму:
 а) вимова пар слів з голосними, що знаходяться в наголошеній і ненаголошеній позиції (суп – супи);
 б) відбити за наслідуванням пред'явлені серії акцентованих ударів;
 в) відповіді на запитання логопеда спочатку пошепки в повільному темпі, потім – у голос;
 г) прослухати ізольовані удари, визначити їх кількість шляхом показу карток з відповідними ритмічними структурами.
92. Вправа на освоєння ритміки слова:
 а) вільна маршировка під музику зі зміною напрямків;
 б) самостійне відтворення ударів та їх серій за пред'явленою картокою;
 в) вимова словосполучень і речень з різними комбінаціями за місцем наголосу;
 г) прямий рахунок з посиленням голосу і зворотній з ослабленням.
93. Розмір вірша, з якого починають роботу над ритмом при заїканні:
 а) ямб;
 б) хорей;
 в) дактиль;
 г) амфібрахій.
94. Виберіть рядок, що має ритмічний малюнок ямба:
 а) «Наша Таня вголос плаче...»;
 б) «Крихітка син до батька прийшов...»;
 в) «Іде бичок гойдається...»;
 г) «Падають, падають листя...».
95. Теппінг – це:
 а) поскладовий ритм;
 б) послівний ритм;
 в) повільний темп;
 г) швидкий темп.
96. Менш виразна вимова, що приводить до ослаблення якості звучання ненаголошених голосних, в результаті чого вони втрачають в довготі і силі:
 а) дикція;
 б) індукція;
 в) дедукція;
 г) редуція.
97. Повний стиль вимови – це:
 а) усна мова з редукованою вимовою ненаголошених голосних;
 б) усна мова з нередукованою вимовою ненаголошених голосних;
 в) усна мова з вимовою невимовних приголосних (добридень);
 г) усна мова з орфоепічною вимовою.
98. Умова, що дозволяє заїкуватим при навчанні теппінгу легко вступати в мовлення:
 а) рух руки під час мовленнєвої паузи не припиняються;
 б) рух руки під час мовленнєвої паузи припиняються;
 в) підключаються рухи другої руки;
 г) рухи переключаються на ноги.
99. Роботу над процесом паузації при заїканні починають:
 а) на матеріалі діалогічного мовлення;
 б) на матеріалі малих фольклорних жанрів;
 в) на матеріалі віршів, де кінець рядка збігається з закінченням мовленнєвого видиху;
 г) на матеріалі віршів, де кінець рядка не збігається з закінченням мовленнєвого видиху.
100. Розвиток навичку інтонаційного оформлення мовлення у заїкуватих починають:
 а) з запитальної інтонації;

- б) з окличної інтонації;
- в) з інтонації завершеності;
- г) з інтонації незавершеності.

8. Інтерактивні освітні технології

Для вивчення лекційного матеріалу дисципліни застосовуються аудіовізуальні (мультимедійні, презентаційні) технології, які підвищують наочність, інформативність у подачі інформації, дозволяють економити час занять.

В ході проведення практичних занять використовуються такі технології, як проблемне навчання, індивідуалізоване навчання з груповим обговоренням підсумків, робота в мікрогрупах, презентаційна та ігрова технології, семінар у формі круглого столу чи диспуту.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль у 12-му семестрі (залік)								Самостійна робота	Сума
РОЗДІЛ I									
T1	T2	T3	T4						
7	7	7	7						
РОЗДІЛ II									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T7		
8	8	7	7	7	7	7	7		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85 - 89	B	добре	
75 - 84	C		
70 - 74	D	задовільно	
60 - 69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

Базова:

1. Апаратно-програмний методичний комплекс з корекційно-розвитковою програмою «ЖИВИЙ ЗВУК». Інструктивно-методичний посібник/ВВ.Засенко, А.А. Колупаєва, Б.С.Мороз, В.П.Овсяник, К.В.Луцько,Т.В.Богданович,В.О.Конюшняк;К.: видавець О.Т.Ростунов, 2011. – 286 с.
2. Белякова Л. І. Логопедія. Дизартрія. / Л. І.Белякова, Н. Н.Волоськович - М.: Гуманитар. вид. центр ВЛАДОС, 2009.
3. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш; за ред. А.М. Богуш. – Вид. 2-ге, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – 704с.
4. Болоба В. М. Логопедична скринька / В. М. Болоба. Тернопіль: Мандрівець, 2015. – 139 с.
5. Волкова Г. А. Логопедическая ритмика : Учеб. для студ. высш. учеб. заведений. - М: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2002. - 272 с.
6. Гоголева М. Ю. Логоритмика в детском саду: методическое пособие/ М.Ю. Гоголева. – Ярославль: Академия развития, 2006. – 120 с.
7. Дара С. Корекційні заняття з логопедії у дошкільних закладах. Частина перша. / С. Дара Тернопіль: Мандрівець, 2017. – 335 с.

8. Дара С. Корекційні заняття з логопедії у дошкільних закладах. Частина друга. / С Дара Тернопіль: Мандрівець, 2017. – 197 с.
9. Клезович О. В. Музыкальные игры и упражнения для развития и коррекции речи детей: пособие для дефектологов, музык. рук. и воспитателей/Авт.-сост. О.В.Клезович. — Мн.: Аверсэв, 2005. —152 с.
10. Логопедія. Підручник. За ред. М. К. Шеремет. - К.:Видавничий Дім «Слово», 2010. – 376 с.
11. Новиковская О. А. Логоритмика: для дошкольников в играх и упражнениях: практ. пособие для пед. и родителей/ О. А. Новиковская. - Санкт- Петербург: Корона принт, 2005. - 272 с.
12. Собонович Є.Ф. Вибрані праці з логопедії. / Укл. В.В.Тищенко, Є.Ю.Линдіна. – К. «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. – 308 с.
13. Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко– К., 2006. – 360 с.

Додаткова:

14. Актуальні проблеми сучасної логопедії: матеріали конференції. – К. РВЦ КПДЮ, 2007. – 95 с.
15. Бабушкина Р. Л., Кислякова О. М. Логопедическая ритмика: Методика работы с дошкольниками, страдающими общим недоразвитием речи / Под ред. Г. А. Волковой. - СПб.: КАРО, 2005. – 176 с.
16. Визель Т.Г. Коррекция заикания у детей / Т.Г.Визель. – М.: АСТ, 2009. – 222 с.
17. Громова О.Е., Соломатина Г.Н. Логопедическое обследование детей 2-4 лет: методическое пособие. – М., 2005. – 128 с.
18. Гомля В., Федорович Л. Артикуляційна гімнастика. Методичні рекомендації для логопедів, учителів і вихователів загальноосвітніх і спеціальних навчальних закладів / За наук. ред. Л. Федорович. – Кременчук: Християнська Зоря, 2008. – 74 с. (Методичний комплекс логопедапрактика).
19. Довідник учителя-логопеда / Авт.-упор. Лупінович С.М. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 112 с.
20. Кузнецова Е.В., Тихонова И.А. Развитие и коррекция речи детей 5-6 лет: конспекты занятий. – М., 2005. – 96 с.
21. Програми з логоритміки для спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів для дітей із важкими порушеннями мовлення (1-4 класи). – Донецьк, 2007.
22. Руденко В. И. Логопедия. Практическое пособие для логопедов, студентов и родителей / В. И. Руденко. – Изд. 4-е. – Ростов н/д: Феникс, 2006. – 288 с.
23. Федорович Л.О. Формування правильної вимови у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Методичні рекомендації та дидактичні матеріали для логопедів шкіл і дитячих садків, учителів і вихователів загальноосвітніх і спеціальних освітніх закладів та батьків. – Кременчук: Християнська Зоря, 2011. – 348с.

11. Інформаційні ресурси

1. Каталог дидактичних ігор: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://logopedija.at.ua/load/didaktichni_igri/2
2. Логопедична скарбничка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.abetka-logopedka.org/logopedskarb.htm>
3. Робота зі звуками. Логопедичні відео-ігри: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://korektolog.com/index.php/robotazvukmnu/86-rob-zvukstat>

